

pedagogical institutes but not as it was in the 60-s of the XX century at natural historical faculties as additional second profile. Peculiarity of the second half of the XX century on manual work teachers' training was in implementation in teaching plans of the pedagogical institutes of the special course on professional orientation in the context of training teachers to professional-orientational work with pupils.

Key words: *specialists of labor training, educational component of a pedagogue, teaching process, teaching plans.*

УДК 37(09)(477)«192/198»

О. В. Похілько

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО СВІТОГЛЯДУ Ю. П. СТУПАКА В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ 20–70-Х РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ

У статті досліджується життя і творчість Юрія Петровича Ступака, розглядаються провідні чинники формування його особистості та педагогічного світогляду на тлі розвитку української освіти 20–70-х років минулого століття, виокремлюються основні етапи творчої діяльності педагога, мистецтвознавця, краєзнавця, фольклориста.

Ключові слова: *Юрій Петрович Ступак, творча спадщина, історія педагогіки, фольклор, багатовекторність, дитяча література, методика, народна педагогіка.*

Постановка проблеми. Однією з пріоритетних стратегій оновлення всієї системи сучасної освіти стає її гуманізація, у центрі якої знаходиться особистість. Для вирішення завдань гуманізації загальної освіти, виховання розвиненої, інтелектуальної молоді, стимулювання її гармонійного, самодостатнього розвитку важливого значення набувають наукові пошуки українських дослідників у персоналістичному напрямі, який помітно активізувався на сучасному етапі.

Вивчення ідей, поглядів, концепцій визначних культурно-освітніх діячів і педагогів минулого збагачує й урізноманітнює наші уявлення про історико-педагогічний процес, а відтак сприяє його новому прочитанню.

Українська педагогічна думка належно оцінила творчу спадщину діячів освіти О. Барвінського, Г. Ващенка, А. Волошина, С. Гогоцького, В. Євтушевського, А. Крушельницького, І. Огієнка, О. Павловича, О. Партицького та ін. Протягом останнього часу з'явилося чимало досліджень, присвячених діяльності українських педагогів-науковців ХХ століття: К. Василенка, М. Грищенко, С. Литвинова, В. Смаля, І. Ткаченка, Д. Тхоржевського (праці О. Жирова, А. Тимченко, Г. Лесик, О. Адаменко, А. Іванка, Я. Бобилевої). Водночас педагогічний доробок багатьох регіональних діячів, які невтомно та плідно працювали на освітянській ниві та чиї думки й ідеї активно реалізуються в наш час, досі залишається маловідомим. За останні десятиріччя з'явилася низка серйозних досліджень, які ґрунтуються на вивченні досвіду минулого. Звернення до історії української педагогічної науки є і традиційним, й інноваційним, бо

збагачує й урізноманітнює уявлення про історико-педагогічний процес, сприяє його новому прочитанню, відкриває нові грані, новий зміст, нові цінності цього процесу. Саме тому звернення до постаті Юрія Петровича Ступака (1911–1979) – педагога, вченого-літературознавця, фольклориста, краєзнавця, мистецтвознавця – є актуальним.

Аналіз актуальних досліджень. Окремі аспекти наукової діяльності Ю. П. Ступака були предметом досліджень І. Березовського, О. Білецького, І. Дзевєріна, П. Охріменка, М. Ричалки ще у 50–70-ті роки. У них, передусім, розглядалися філологічні студії вченого, також зверталася належна увага й на їх педагогічний потенціал. Наприкінці ХХ – початку ХХІ століття з'явилися у місцевій пресі спогади про вченого його товаришів, колег та учнів, поодинокі статті про фольклористичні та шевченкознавчі праці педагога. Проти повного або хоча б часткового аналізу всієї багатовекторної спадщини Ю. П. Ступака ще не було. До 100-річчя від дня народження вченого у 2011 році Сумська обласна універсальна наукова бібліотека випустила біобібліографічний покажчик, який відкривається статтями-згадками Г. Т. Петрова та О. І. Вертія, де стисло аналізується наукова та творча спадщина Ю. П. Ступака [7]. Покажчик включає публікації вченого (окремі видання, статті в книгах, журналах, газетах), рецензії, переклади, видання під редакцією науковця, а також літературу про нього та його творчу діяльність.

Серед останніх досліджень слід визначити розвідки сумського дослідника С. В. П'ятаченка. У них він зокрема звертається до шевченкознавчих і фольклористичних праць ученого, акцентує їх тісний зв'язок із літературознавством і педагогікою [5].

Мета статті – визначити та проаналізувати зміст науково-педагогічної спадщини Ю. П. Ступака, формування його особистості й педагогічного світогляду в контексті розвитку української освіти 20–70 років ХХ століття.

Методи дослідження. Під час дослідження було використано такі теоретичні методи: аналіз, синтез, зіставлення, систематизація, класифікація історичних фактів і процесів. Також для розв'язання поставлених завдань був залучений спеціальний науковий метод – хронологічний, що дав можливість розглянути та проаналізувати педагогічну діяльність Ю. П. Ступака в контексті визначеної доби та часовому простору.

Виклад основного матеріалу. Ю. П. Ступак – автор численних (майже 320) наукових праць. Головний вектор його пошуків спрямований у галузі фольклору, літературознавства й мистецтвознавства. Як фольклорист і педагог, Ю. П. Ступак одним із перших висвітлив народні погляди на виховання дітей, довів закономірність уживання терміну «народна педагогіка», показав ту велику роль, яка належить народній педагогіці в розвитку педагогічної думки.

Ю. П. Ступак народився у 1911 році у небагатій родині шевця в с. Гаврилівці Катеринівської губернії. Згодом сім'я переїхала на

Харківщину, де у 1927 році він закінчив школу в с. Нова Водолага Валківського повіту Харківської губернії. Станом на березень 1920 року в систему народної освіти Радянської України поряд з іншими структурами входила семирічна трудова школа, яка складалася з двох ступенів для дітей віком від 8 до 15 років: перший – 1-4 класи, другий – 5-7 класи. Саме таку школу й закінчив Ю. П. Ступак. Роки навчання майбутнього педагога припали на складний і водночас щасливий період історії української освіти. 20-ті роки ввійшли в історію України як роки «українського відродження». У 1923 році на 12 з'їзді партії був покладений початок політики «коренізації», яка в Україні набула політики «українізації».

У цей час в Україні була створена оригінальна освітня система, яка була виявом творчості українського суспільства, зумовлена загальним творчим злетом, характерним для соціальної атмосфери перших пореволюційних років. Проголошений принцип коренізації, нова національна політика мали сприяти підготовці українських педагогічних кадрів, запровадженню рідної мови в освіті, дерусифікації державного апарату і навіть створенню республіканської армії. Таким чином, в Україні розпочався процес українізації.

Кампанія українізації охопила всі сфери життя країни. Найбільший вплив вона мала на освіту, у якій було досягнуто помітних зрушень. У школах йшло інтенсивне вивчення українознавства, проходили творчі пошуки ефективних шляхів навчання учнів. Українознавство охоплювало систему наукових знань і досліджень з історії етносу, природи, мови, держави, культури тощо. Помітний успіх у вивченні українознавства в тогочасних школах і вищих навчальних закладах зумовили такі провідні фактори: пафос боротьби за державне відродження країни 1917 – 1920-х років, активна діяльність української інтелігенції, зв'язок українізації із загальним процесом модернізації, солідна світового рівня джерельна база теорії та методології українознавства. Таким чином, можна говорити, що роки шкільного навчання Ю. П. Ступака співпали з процесом загальної лібералізації в Україні, коли відкрилася можливість поставити питання про відродження й розвиток української педагогічної культури й національної школи. Без сумніву, вони відіграли принципову роль у становленні світосприйняття юнака, його патріотичних поглядів. Перші дописи в газету «На зміну» з'явилися у 1925 році, коли він ще був школярем, і стосувалися новин учнівського життя. Грамотний і досить освічений юнак і після закінчення школи залишається у селі, де якийсь час навіть працює діловодом сільради.

У 1929 році Юрій Петрович вступає до Харківського інституту народної освіти на факультет мови та літератури. Цьому вибору він не зрадить протягом усього життя, сенсом якого стануть служіння українському слову, навчання і виховання підростаючого покоління. Після закінчення інституту в 1932–1933 роках юнак працює в редакціях різних газет («За культурну революцію», «На зміну»), а під час військової служби – в армійській

багатотиражці. З кінця 1934 року починається діяльність Ю. П. Ступака як викладача, педагога, вченого, яка охоплює майже сорок п'ять років його життя. Тільки війна, у якій він безпосередньо брав участь, відволікла його від улюбленої справи. До її початку він викладав українську літературу в Охтирському педагогічному училищі. З цього часу Сумщина стала для нього рідною: праця, натхнення, успіхи, зустрічі з цікавими людьми, пошуки та знахідки назавжди зв'яжуть Юрія Петровича з цим краєм. 30-ті роки, коли молодий фахівець став до роботи, суттєво відрізнялися від творчої атмосфери піднесення національної свідомості, у якій пройшли дитячі та юнацькі роки вченого. Уже наприкінці 20-х років розпочалися масові арешти й розстріли визначних діячів української науки, освіти й культури. Як таке перестало існувати традиційне українське село зі своїми виховними звичаями та традиціями, народною педагогікою. Таким чином, період ставлення Ю. П. Ступака як особистості та вченого прийшовся на час, якій пізніше за трагічністю наслідків увійшов у нашу історію як «розстріляне відродження» (1933–1939 рр.). Подальші роки, на які припав період змужнілості й активної праці вченого, також характеризуються певними негативними явищами в розвитку освіти, а саме: галузевою уніфікацією, яка декларувала прийняття однакових навчальних програм, неврахування національних особливостей різних регіонів країни. Педагогічна наука все більше адаптувалася до офіційної ідеології та політики, набувала «прикладної» спрямованості – обслуговування партійно-державного замовлення на освіту й виховання. Це був період згортання українізації в усіх сферах життя. Можна тільки уявити, у яких складних умовах доводилося працювати викладачеві-початківцю. Але вже в ті роки чітко вимальовувалося коло наукових зацікавлень Ю. П. Ступака. Воно охоплювало проблеми розвитку дитячої літератури, методичної допомоги вчителю при її вивченні, аналізу творів класичної та сучасної української літератури. Тоді ж розпочинається й зацікавленість творчістю Т. Г. Шевченка, яка з роками стане одним із пріоритетних напрямів наукової діяльності педагога.

Протягом 20–30-х років ХХ ст. ним було надруковано понад двадцять розвідок у різних збірниках, журналах і газетах. Останній передвоєнний рік і майже до самого початку війни Ю. П. Ступак плідно працює: сам намагається писати художні твори (оповідання «Вчителька»), продовжує досліджувати творчість улюблених українських письменників, серед яких представники різних жанрів (драматурги М. Кропивницький, М. Старицький, поети І. Франко, П. Грабовський, прозаїки Панас Мирний, С. Васильченко), присвячує декілька статей Т. Г. Шевченку та Л. М. Толстому. Показово, що останній допис напередодні війни датується 16-м травня 1941 року, а наступний – 20-м листопада 1945 року. На війні, як і в мирний час, Ю. П. Ступак старанно виконував свій обов'язок, пройшовши її шляхами від курсанта військово-піхотного училища до

лейтенанта. Після демобілізації в листопаді 1945 і до кінця свого життя Ю. П. Ступак працюватиме в педагогічних закладах Сумської області. Спочатку – у Конотопському учительському інституті, а після його ліквідації – у Глухівському. З 1953 року він починає навчати майбутніх учителів у Сумському педагогічному інституті імені А. С. Макаренка, очолює кафедру української літератури.

Післявоєнне десятиріччя та наступний за ним період «відлиги» стали дуже плідними для вченого. Він продовжує активно співпрацювати в періодиці різних рівнів: від місцевих до регіональних («Соціалістична Харківщина», «Радянський Львів») та республіканських («Літературна газета», «Молодь України», «Література в школі», «Дніпро», «Вітчизна», «Жовтень», «Радянська школа», «Україна»). З'являється низка статей і у всесоюзній пресі (журнал «Советская педагогика», «Литературная газета»). Здебільшого це були матеріали суто літературознавчого та методичного характеру. Вони свідчили про уважний інтерес дослідника до тенденцій розвитку сучасної літератури, насамперед української. Також у полі його зору знаходяться твори письменників із різних куточків країни. Українсько-російські, узбецькі, білоруські літературні зв'язки глибоко вивчаються Юрієм Петровичем. Останні стають на довгі роки предметом вивчення та стійкої уваги українського автора. Тільки за аналізований період було надруковано більше, ніж 15 статей у газетах і журналах. Привертає увагу послідовність дописувача у своїх наукових уподобаннях. З роками вони не зникають, а навпаки «обрастають» новими фактами, свідоцтвами, доказами, прикладами. Так, у 1952 році у журналі «Радянське літературознавство» з'являється стаття «Т. Г. Шевченко в білоруській літературі», де знайшли відображення давні «стосунки» педагога зі спадщиною Кобзаря та звернення українського науковця до шляхів розвитку братньої літератури, які увійшли у його творчий обіг за останні роки.

Починаючи з п'ятдесятих років увага Ю. П. Ступака все більше зосереджується на проблемах, тісно пов'язаних із вихованням. Питання педагогіки, її історії, виховання засобами літератури імпліцитно завжди стояли в центрі його уваги. У 1953 році в журналі «Радянська школа» з'являється стаття «Коцюбинський про освіту і виховання». Низка наступних розвідок впевнено засвідчить: прийшов час, коли набутий досвід дав право вчити інших, поєднавши в собі якості літературознавця, методиста, педагога-вихователя, науковця тощо. «Педагогічні погляди Грабовського», «Грабовский о воспитании», «Проблеми дошкільного виховання в творах І. Франка», «Іван Франко і діти», «Глібов як дитячий письменник», «Леся Українка і дитяча література» – це назви доробок Ю. П. Ступака, які говорять самі за себе.

У 1956 році у всесоюзному журналі «Советская педагогика» (№ 5) була надрукована стаття Ю. П. Ступака «Педагогические взгляды А. Духновича».

Майже одночасно словацьке педагогічне видавництво у Братиславі надрукувало її українською мовою. Сам факт звернення до постаті Олександра Васильовича Духновича був досить мужнім і принциповим кроком. Теоретична спадщина й досвід практичної діяльності цього визначного діяча культурно-освітнього руху на Закарпатті, який зробив дуже багато для розвитку всієї української школи, по-справжньому до цього часу не доводилися до широкої громадськості. Дослідники зауважують, що «лише в останні десятиріччя ХХ ст. поволі, але впевнено, з'являються дослідження, розвідки щодо життя та творчості славетного українця» [3, 174]. Отже, можна цілком сміливо стверджувати, що Ю. П. Ступак був чи не перший, хто дав розлогу характеристику педагогічному доробкові просвітителя. Без сумніву, сумського дослідника передусім зацікавив перший підручник з теорії та практики навчання й виховання молоді «Народная педагогия в пользу училищ и учителей сельских», написаний О. Духновичем у 1857 році, у якому він застосував термін «народна педагогіка». Думки закарпатського освітянина про роль і місце вчителя в суспільстві, ідея народності освіти, дидактичні погляди цілком співпадали з педагогічним світоглядом сумського дослідника. Увесь попередній етап свого життя вчений присвятив поширенню освіти, розвитку національної свідомості, відродженню національної системи виховання. Увага до спадщини педагога-демократа, патріота спонукала Ю. П. Ступака повернутися до народних джерел педагогіки. Зі статті про О. Духновича починається системне, багатоаспектне вивчення цього питання. Статті «Педагогічні ідеї в народній творчості» («Дошкільне виховання», 1956, № 6), «До вивчення народної педагогіки» («Наукові записки Сумського педінституту», серія філологічна, 1957, вип. 2), «Фольклор і педагогіка» («Народна творчість і етнографія», 1960, № 3), окремі видання «Педагогічні ідеї в українській народній поетичній творчості» (Суми, 1958) та «Виховне значення українського фольклору» (Київ, 1960) яскраво свідчать про вектор наукових зацікавлень Вчителя. Важливим завданням у галузі народної освіти в 60-ті роки ХХ ст. було здійснення в країні загальної обов'язкової середньої освіти, перехід навчальних закладів на новий зміст освіти, удосконалення навчального процесу й виховання учнів. У ці роки серед учителів шкіл і працівників органів народної освіти виділяється багато ентузіастів, справжніх майстрів педагогічної справи. Теоретичні висновки, дослідження, особистий досвід роботи активно застосовувалися вченим у цей час.

Однією з особистісних рис Ю. П. Ступака як науковця був постійний, органічний взаємозв'язок між проблемами, питаннями, до яких він звертався в різні часи свого життя. Пошуки, напрацювання, зацікавленість чи то проблемою, чи особистістю в разі попадання в коло його уваги, ніколи не зникали безслідно: дослідник обов'язково повертався до них. Інколи для цього потрібні були роки, інколи – місяці. Так, ще з 30-х років у його наукове

життя ввійшла тема, пов'язана з життям і творчістю Т. Г. Шевченка. У наступні десятиріччя Ю. П. Ступак час від часу звертався до неї, кожного разу знаходячи нові аспекти для своїх досліджень. Окрім краєзнавчого напрямку, який завжди приваблював вченого, він особливу увагу приділяє педагогічному потенціалу шевченківських робіт. Результатом їх всебічного аналізу стали статті до збірника «Шевченко в школі» («Використання Т. Г. Шевченком фольклору з навчально-виховною метою») та журналу «Народна творчість та етнографія» («Т. Г. Шевченко й народна педагогіка»). «Т. Г. Шевченко вважав необхідним поєднувати досягнення наукової та народної педагогіки, шкільної освіти із народною системою виховання. На його думку, саме сила народної педагогіки, сила народності могла б оздоровити шкільну систему освіти його часу, спотворену існуючими порядками» [6, 86]. Ці висновки, до яких педагог прийшов більше, ніж півстоліття тому назад, є і сьогодні надто актуальними.

Напрацювання впродовж довгих років, наполеглива робота, самостійне опанування широким колом питань із розвитку світової та вітчизняної літератури й методики викладання, історії педагогіки приводять ученого до написання фундаментальних праць: «Української дитячої літератури» – посібника для студентів педагогічних інститутів і педагогічних училищ (1963) та «Дитячої літератури» – посібника для студентів дошкільних відділів педінститутів та учнів дошкільних відділів педучилищ (1967).

Ю. П. Ступак був людиною великої ерудиції, невпинної творчої енергії, тому все, до чого він звертався, чим цікавився, знаходило відгук у його діяльності. Висока ерудованість, всебічні знання з різних галузей найбільш яскраво виявились у нього як одного з авторів першого видання Української радянської енциклопедії та Шевченківського словника. З 60-х років у список його друкованих праць усе частіше потрапляють різноманітні роботи з мистецтвознавства. Це рецензії на книги про художників, нариси про українських майстрів пензля, багато з яких до того часу були мало відомі широкому загалу, враження від багатьох виставок, вернісажів, передмови до каталогів виставок. Багато уваги приділяється стосункам художників з Україною; окремим виданням вийшла книга «Крамської і Україна».

1971 року Ю. П. Ступак вийшов на пенсію, але продовжував активно працювати над собою. Майже третину своїх праць учений написав у ці роки, ще десятки значних за змістом та обсягом залишились у його архіві.

Без сумніву, Ю. П. Ступак був людиною свого часу, й усі протиріччя та складності історичної епохи ХХ століття не могли пройти повз його життя. Вимушений аналізувати та продумувати кожне слово, кожен висновок, він не був дисидентом у сучасному змісті цього слова, ніколи не виходив за межі тогочасних вимог, офіційно не критикував політику партії, не виступав з палкими антирадянськими закликами. Але, як свідчать його численні учні, «наполегливо й послідовно з'ясовував національну природу та національну

своєрідність того чи іншого явища, загострював увагу на національній проблематиці в літературі, мистецтві, педагогіці» [1]. У складну епоху він зміг достойно будувати духовний світ своїх молодих співвітчизників, виховуючи у них повагу до рідного слова, культури та історії. Усе життя Ю. П. Ступака було присвячене великій благородній справі навчання й виховання.

Висновки. Науково-педагогічне становлення Ю. П. Ступака відбувалося за часів складних соціально-економічних і політичних змін у нашому суспільстві. Вивчення архівних документів, епістолярію, ознайомлення з періодичними виданнями, в яких друкувалися праці вченого та відгуки на його наукову та просвітницьку діяльність, згадки про Ю. П. Ступака його колег, учнів і друзів дають підстави стверджувати, що впродовж усього життя ця людина займалась особистісним і професійним самовдосконаленням.

Систематизація й узагальнення фактів життя й наукової діяльності вченого дозволили виокремити такі основні етапи: I етап – формування світогляду (1911 – 1933), II – етап професійного становлення (1934 – 1953), III – етап інтенсивних наукових пошуків і різноаспектної професійної діяльності (1954 – 1979).

Головними засадами системи педагогічних поглядів Ю. П. Ступака були ідеї патріотизму й народності, які знайшли своє втілення як у багатоаспектній науковій діяльності вченого (фольклористичні, шевченкознавчі, методичні студії; суто історико-педагогічні розвідки, керівництво кафедрою упродовж майже двох десятиліть та ін.), так і в невтомній праці будителя, просвітника, який вів велику роботу з виховання самих різних верств населення протягом усього життя.

Перспективи подальших наукових розвідок. Здійснене дослідження не вичерпує всіх важливих аспектів проблеми. Подальшої більш детальної уваги потребують зокрема питання професійної підготовки вчителя й національного виховання молоді у творчій спадщині Ю. П. Ступака.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вертій О. Острівець українського духу / О. Вертій // Червоний промінь. – 1996. – 27 груд.
2. Ільченко І. О. Біографічна довідка. Передмова до опису (Ю. П. Ступак) / І. О. Ільченко. – 1982. – 2 с. – ДАСО. Фонд Р7443. Опис фонду. – С. 2-4.
3. Любар О. О. Історія української школи і педагогіки : навч. посібник / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко. – К. : Знання, 2006. – 447 с.
4. Петров Г. Неспокій / Г. Петров // Червоний промінь. – 1981. – 23 лип. – С. 3.
5. П'ятаченко С. В. Шевченкознавчі і фольклористичні праці Ю. П. Ступака / С. В. П'ятаченко // Філологічні науки : зб. наук. праць. – Суми : Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2009. – С. 237–243.
6. Ступак Ю. П. Шевченко і народна педагогіка / Ю. П. Ступак // Народна творчість та етнографія. – 1964. – № 2. – С. 85–88.
7. Юрій Ступак : до 100-річчя від дня народження : біобібліографічний покажчик / Сумська обл. універс. наук. б-ка ; уклад. О. К. Линник. – Суми, 2011. – 23 с. – (Краєзнавці Сумщини).

РЕЗЮМЕ

Похилько Е. В. Формирование педагогического мировоззрения Ю. П. Ступака в контексте развития украинского образования 20–70-х годов XX века.

В статье исследуется жизнь и творчество Юрия Петровича Ступака, рассматриваются ведущие факторы формирования его личности и педагогического мировоззрения на фоне развития украинского образования 20 – 70-х годов прошлого столетия, выделяются основные этапы творческой деятельности педагога, искусствоведа, краеведа, фольклориста.

Ключевые слова: Юрий Петрович Ступак, творческое наследие, история педагогики, фольклор, многовекторность, детская литература, методика, народная педагогика.

SUMMARY

Pohil'ko O. The formation of Y. P. Stupak's pedagogical outlook in the context of the development of education in Ukraine in 20–70s of XX century.

The appeal to the heritage of the history of Ukrainian pedagogical science is traditional and innovative as it expands the range of our ideas about the course of national historical and pedagogical process, deepens its perception, opens up new prospects for scientific discourse. Y. P. Stupak, a teacher, a literary critic, a folklorist, an ethnographer, an art expert, occupies a prominent place among the less known scientists-pedagogues of XX century.

The formation of Y. P. Stupak as a scholar and a teacher occurred in the context of secondary and higher education in Ukraine in the 20 – 70s of the XX century and reflected all social and political contradictions of that time.

Applying phenomenological approach to the study of educational personalia allowed determining the stages of Y. P. Stupak's life and his pedagogical creation: I – the stage of ideology formation (1911 – 1933), II – the stage of professional development (1934 – 1953), III – the stage of intensive research and different aspects of professional activity (1954 – 1979).

The use of biographical and chronological methods of analysis made it possible to analyze the multifaceted activities of the scientist, the main vectors of which are literature, methodology, historical pedagogy, ethno-pedagogy and art review.

A significant contribution of a scholar to the development of national scientific pedagogy is publication of children's literature textbooks.

Most of the ideas, expressed and embodied by Y. P. Stupak, have become of paramount importance in contemporary Ukraine.

The main foundation of the system of pedagogical views of Y. P. Stupak were the ideas of patriotism and nationality, which are embodied in the scientific multifaceted activity of the researcher (folklorist, methodological, Shevchenko-studios; purely historical and pedagogical researches, managing the Department for nearly two decades, etc.) and tireless work of awakener, enlightener who did a lot of work in education among different segments of the population throughout life.

The research does not cover all important aspects of the problem. Further, more detailed attention should be paid to teachers training and national education of youth in the heritage of Y. P. Stupak.

Key words: Yuriy Petrovych Stupak, creative heritage, history of pedagogy, folklore, multiple vectors, children's literature, methodology, ethno-pedagogy.